

11. TIMPUL AORIST (ACȚIUNE PUNCTUALĂ)

1 Ioan 2:14b. *ἐγράψα* ὑμῖν, νεανισκοί, ὅτι ἰσχυροὶ ἐστε καὶ ὁ
λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει
V-am scris, tinerilor, pentru că sunteți puternici și
cuvântul lui Dumnezeu rămâne în voi

Ioan 6:31 οἱ πατέρες ἡμῶν το μαννα ἐφαγον ἐν τῇ ἐρημῳ,
Părinții noștri mană au mâncat în pustiu...

11.1 Generalități

Timpul aorist este un timp secundar care exprimă o acțiune momentană, instantanee, „punctuală”, îndeplinită într-un trecut nedeterminat, și era folosit frecvent în limba greacă (aproximativ cum este folosit astăzi perfectul compus în limba română, sau, în Oltenia, perfectul simplu). Prin caracterul său punctual aoristul indică fie consumarea unei acțiuni, fie momentul ei de început, fie momentul încheierii ei. Caracterul momentan al acțiunii este atât de puternic încât la unele moduri, cum ar fi modul imperativ și subjonctiv, aoristul aproape că nu mai comunică nimic despre timpul acțiunii ca atare, nici o informație *temporală*, ci doar informație de *aspect*, privitoare la *calitatea* acțiunii (caracter momentan).

La verbele în $-\omega$ aoristul apare în 2 forme principale: *aorist tematic*, cu forme doar la diatezele activă și medie, și care are două subcategorii: aoristul 1, *sigmatic* (cu σ) – numit și aorist *slab* (apare la verbele regulate și folosește rădăcina prezentului), și aoristul 2 – sau aoristul tare (fără σ , ci cu o rădăcină de aorist și cu terminațiile imperfectului).

A doua formă a aoristului este *aoristul atematic* (sau aorist 3) cu două subcategorii și el: aorist radical *tare*, în $-\nu$, uneori cu înțeles pasiv (aor. 2), și aorist pasiv *slab* în $-\theta\eta\nu$.

Aorist	Aor. 1 (sigmatic):	→ $\epsilon + \text{răd. P.} + \sigma + \text{term. în „}\alpha\text{”}$
tematic	Aor. 2 (tare):	→ $\epsilon + \text{răd. A.} + \text{term. de imperfect}$

atematic (Aor. 2 modificat) ἔ + răd. A. + ν, θην, etc.

11.2 Aoristul tematic

10.2.1 Aoristul 1 (slab, sigmatic)

Acest tip de aorist folosește rădăcina de prezent la care primește marca tipică aoristului sigmatic, σ, însoțită de terminații specifice în α. Paradigma sa morfologică este - σα, - σας, - σε, - σαμεν, - σατε, - σαν.

ἔ + rădăcină prezent + σ + terminații în „α”

Paradigmele λυω și ἄκουω se conjugă astfel:

ἔλυσα	- am dezlegat	ἔλυσαμεν	- am dezlegat
ἔλυσας	- ai dezlegat	ἔλυσατε	- ați dezlegat
ἔλυσε(ν)	- a dezlegat	ἔλυσαν	- au dezlegat
ἤκουσα	- am auzit	ἤκουσαμεν	- am auzit
ἤκουσας	- ai auzit	ἤκουσατε	- ați auzit
ἤκουσε(ν)	- a auzit	ἤκουσαν	- au auzit

La diateza pasivă, uneori θ suplinește rolul lui σ, cum este cazul lui λυω - λυθην, alteori σ rămâne în fața lui θη, ca în cazul lui ἄκουω – ἤκουσθην (vezi lecția 12, despre diatezele medie și pasivă). Verbele cu rădăcină în consoană interacționează cu σ asemănător cu interacția de la viitor:

- 1) κ, γ, χ + σα = ξα
(1) διωκω	ἔδιωξα
(2) διδασκω	ἔδίδαξα (δίδαχ-)

(3) κηρυσσω ἔκηρυξα (κηρυκ-)

Reamintim că perechea de consoane σσ (ττ în greaca clasică) la verbe cum sunt κηρυσσω, φυλασσω, φρασσω, τασσω, ascunde o rădăcină în guturală (κηρυκ-, φυλακ-, φραγ-, ταγ-).

2) π, β, φ + σα = ψα,

(1) γραφω

ἐγραψα Notăți:

(2) βλεπω

ἐβλεψα βλετω are răd. βλεπ, aor.1,

ὄραω - răd. ιδ, aor. 2,

ὄραω, βλεπω, θεωρεω,

înseamnă, toate „a vedea”.

3) τ, δ, θ + σα = σα,

(1) πειθω

ἐπεισα

(2) ψευδω

ἐψευσα

(3) κοπτω

ἐκοψα [răd. aor. κοπ-]

(4) ἄπτω

ἤψα

4) ζ, ξ, σ, ψ + σα = σα,

(1) δοξαζω

ἐδοξασα

(2) φραζω

ἐφρασα

(2) βαπτιζω

ἐβαπτισα [răd. aor. βαπτιδ-]

(3) ἐλπιζω

ἤλπισα [răd. aor. ἐλπιδ-]

(4) κραζω

ἐκραξα [răd. aor. κραγ-]

5) λ, μ, ν, ρ + σα = λα, μα, να, ρα. Cade σ și se lungeste, drept compensație, vocala din rădăcină cuvântului (atenție: nu este vorba despre vocala din terminație, ca la viitor), adăugându-se terminațiile în α:

(1) κρινω

ἐκρινα (ι scurt trece în ι lung)

(2) μενω

ἐμεινα (ι lung în loc de ἐμενσα)

(3) νεμω

ἐνειμα

(4) θελω

ἤθελησα (verb neregulat)

(5) ἀποστελλω ἀπεστείλα (λλ trece în λ)
 (6) αἶρω ἤρα

Observați folosirea aoristului 1 în Ioan 1:32, και ἔμαρτυρησεν Ἰωαννης λεγων ὅτι τεθεαμαι το πνευμα καταβαινον ὡς περιστεραν ἐξ οὐρανου και ἔμεινεν ἐπ' αὐτον.

10.2.2 Aoristul 2 (tare)

Aoristul 2 are aceeași semnificație ca aoristul 1, dar modul de formare este diferit. El pleacă de la o rădăcină tematică diferită de rădăcina prezentului, rădăcina de aorist, iar terminațiile atașate acestei rădăcini sunt terminațiile secundare, întâlnite la timpul imperfect (-ον, -ῆ, -ε, -ομεν, -ετε, -ον). Are forme de diateză activă și medie.

ἔ + rădăcina aorist 2 + terminații imperfect (secundare)

Diferența între aoristul 2 și imperfect rezidă în diferența dintre cele două rădăcini. De exemplu, λειπω (las, părăsesc) are rădăcina de prezent λειπ- iar rădăcina de aorist 2 este λιπ-.

aug. răd. term.	aor 2.	echiv. lb.rom.	imperfect
ἔ λιπ ον	= ἔλιπον	- am lăsat	ἔλειπον
ἔ λιπ ες	= ἔλιπες	- ai lăsat	ἔλειπες
ἔ λιπ ε	= ἔλιπε	- a lăsat	ἔλειπε
ἔ λιπ ομεν	= ἔλιπομεν	- am lăsat	ἔλειπομεν
ἔ λιπ ετε	= ἔλιπετε	- ați lăsat	ἔλειπετε
ἔ λιπ ον	= ἔλιπον	- au lăsat	ἔλειπον

Luând un alt exemplu, λαμβανω are rădăcina λαβ:

aug. răd. term.	Aor. 2.	echivalent limba română
ἔ λαβ ον	= ἔλαβον	- am luat

ἐ λαβ ες	=	ἐλαβες	- ai luat
ἐ λαβ ε	=	ελαβε	- a luat
ἐ λαβ ομεν	=	ἐλαβομεν	- am luat
ἐ λαβ ετε	=	ἐλαβετε	- ați luat
ἐ λαβ ον	=	ἐλαβον	- au luat

În cazul verbelor cu consoană finală dublă la timpul prezent, rădăcina aoristului păstrează doar o consoană. De exemplu, pentru βαλλω - eu arunc, rădăcina aoristă este βαλ-. Aoristul 2 a fi ἐβαλον, dar imperfectul este ἐβαλλον. Diferența dintre rădăcina de prezent și cea de aorist se poate observa bine în exemplele următoare:

<i>Prezent</i>	<i>răd. aor.</i>	<i>aorist 2</i>	<i>echiv. (pf.compus)</i>
ἀμαρτανω	ἀμαρτ	ἡμαρτον	am păcătuit,
λαμβανω	λαβ	ἐλαβον	am luat,
μανθανω	μαθ	ἐμαθον	am învățat,
πινω	πι	ἐπιον	am băut,
ἀποθνησκω	θαν	ἀπεθανον	am murit,
πιπτω	πεσ	ἐπεσον	am căzut,
φευγω	φυγ	ἐφυγον	am fugit,
ἄγω	ἄγ	ἤγαγον	am condus,
<i>εἰσαγω</i>		<i>εἰσηγαγον</i>	<i>am condus înăuntru,</i>
<i>ἐξαγω</i>		<i>ἐξηγαγον</i>	<i>am condus afară,</i>
<i>συναγω</i>		<i>συνηγαγον</i>	<i>am adunat, am strâns</i>
βαλλω	βαλ	ἐβαλον	am aruncat, aruncai
ἐκβαλλω		ἐξεβαλον	am aruncat afară, am scos
ἐπιβαλλω		ἐπεβαλον	am aruncat asupra a ceva,
συμβαλλω		συμεβαλον	am aruncat peste ceva,
γινωσκω	γνο	ἐγνων	am cunoscut,
βαινω	βα	ἐβην	am mers,

ὄραω	ἶδ	εἶδον	am văzut,
εὕρισκω	εὕρ	εὕρον	am descoperit,
λεγω	ἔπ	εἶπον	am zis,
λειπω	λίπ	ἔλιπον	am lăsat,
ἔχω	σεχ	ἔσχον	am avut (ținut),
ἔσθιω	φαγ	ἔφαγον	am mâncat,
πάσχω	παθ	ἔπαθον	am suferit,
ἔρχομαι	ἔλθ	ἦλθον	am venit,
φέρω	ἔνεγκ	ἦνεγκον	am adus,

11.3 Aoristul atematic

Este tratat în multe manuale ca o formă de aorist 2, dar are un caracter complementar. Rădăcina de aorist primește terminații care sunt direct atașate la rădăcina verbală, și care folosesc paradigma - ν, - ζ, - [-], - μεν, - τε, - σαν.

ἔ + rădăcina aorist + terminații specifice aorist 3

Paradigma aceasta se întâlnește la modul indicativ și la modul optativ, diateza pasivă. Unul din verbele reprezentative este γιγνώσκω.

ἔγνω	ἔγνωμεν
ἔγνως	ἔγνωτε
ἔγνω	ἔγνωσαν ¹

¹ Terminația σα - de la plural persoana 3 nu are legătură cu terminația σα - de la aorist 1. Formele principale ale lui γιγνώσκω sunt: γιγνώσκω, γνωσομαι, ἔγνω, ἔγνωκα, ἔγνωσμαι, ἔγνωσθην, γνωσθησομαι.

Un alt verb din aceeași categorie este φαίνω,

ἐφάνην	ἐφαινομεν
ἐφάνης	ἐφανετε
ἐφάνη	ἐφαινοσαν

Printre verbele care urmează această paradigmă sunt ἔδυν (δύνω), construcțiile cu - εβην (- βαινω), unele verbe în - μι, de exemplu ἔστην (ἴστημι: ἔστην, ἔστης, ἔστη, etc.),² formele de aorist pasiv (atât ale verbelor care folosesc la pasiv θη, ex. ἔλυθην - din λυω, cât și cele care nu folosesc θ ci doar -η, aproximativ 30 de verbe din NT, de exemplu ἔγραψην, din γραφω).³

11.4 Aoristul mixt

În limba greacă *koine* terminația în σα, caracteristică aoristului 1, a influențat considerabil și verbele neregulate care folosesc aoristul 2. Unele au preluat aceste terminații de tip - α în locul celor de imperfect, ca formă alternativă, la indicativ, diateza activă, fără să folosească, însă, și σ intermediar. Astfel de construcții dovedesc o anumită ambiguitate, caracterul tranzitoriu, popular, al limbii grecești *koine*. De ex.: λεγω, eu zic, folosește aor. 2, εἶπον, dar și forma mixtă εἶπα; λειπω, eu las, folosește aor. 2, ἔλιπον, dar și forma ἔλιπα.

² Formele de aorist intransitiv ('cuasi-pasiv'), ne-tematic, funcționează adesea ca alternative medii-pasive față de aoristele cauzative ale formelor la diateza activă, în - σα (cf. ἴστημι/ἔστησα: ἵσταμαι / ἔστην; φαίνω / ἔφηνα: φαινομαι / ἐφάνην, cf. B.W. Powers, *Learn To Read the Greek New Testament*, Zonderan, secțiunile 6.53; 7.7, 10.27-10.29, și appendice C3).

³ Paradigma este urmată și de verbele la mai-mult-ca-perfect, diateza pasivă, de exemplu ἐλελυκειν - din λυω, sau ἠδειν - din οἶδα.

οὐκ ἔστιν γεγραμμενον ἐν τῷ νομῷ ὑμῶν ὅτι ἐγὼ εἶπα θεοὶ ἔστε;

nu este scris în legea voastră „eu am zis, sunteți dumnezei?”
(In. 10:34b)

μη θαυμασης ὅτι εἶπον σοι, δεῖ ὑμας γεννηθῆναι ἄνωθεν.
nu te mira că ți-am zis „trebuie să vă nașteți de sus”. (In. 3:7)

ἐγὼ δε εἶπα τις εἶ κυριε, ὁ δε κυριος εἶπεν ἐγὼ εἶμι Ἰησοῦς ὃν συ διωκεις

Eu am zis, cine ești, Doamne, iar Domnul a zis, eu sunt Isus pe care tu îl prigonești (Fapte 16:15)

11.5 Exerciții

Vocabular:

ἀμην - amin, adevărat,	ἄνεμος, ὁ - vânt,
ἀνοίγω - deschid,	ἀπαγχο - spânzur,
ἀποθνησκω - mor,	ἄρτος, ὁ - pâine,
ἀναβαινω- sui	βιβλιον, το - carte mică,
βαπτω - cufund,	βιος, ὁ - viață (biologică),
βουλομαι - doresc,	δεομαι - cer,
διακονος, ὁ - slujitor,	ἕως - până când, până la,
δαμονιον, το - demon,	διαβολος, ὁ - diavol,
ἥλιος, ὁ - soare,	θησαυρος, ὁ - comoară,
Ἱερουσαλημ, ἡ - Ierusalim,	καθαριζω - curăț,
καρπος, ὁ - rod, fruct,	καταλαμβανω - obțin, apuc
καθημαι - șed	καταβαινω- cobor
καταρτιζω - unesc,	λειπω – (îmi) lipsește
κατευθυνω - îndrept,	μελω - am grijă (de cineva),
μετανοια, ἡ - pocăință,	νεφελη, ἡ - nor,

νυμφη, ἡ - mireasă,	οἶκία, ἡ - casă,
ὄμβρος, ὁ - ploaie,	προσευχη, ἡ - rugăciune,
συμβουλευω - mă sfătuiesc,	ἐπιθυμία, ἡ - poftă,
καταλυω - distrug,	κλινω - aplec, înclin
κοπτω - tai,	κτιζω - creez, zidesc, construiesc
λεπρος, ὁ - lepros,	μαχομαι - lupt,
μεριζω - despart,	ὀφειλω - datorez, trebuie,
ὀφθαλμος, ὁ - ochi,	παρακλητος, ὁ - mângâietor, avocat,
παραλαμβανω - primesc,	πειραζω - ispitesc, testez,
πλοιον, το - barcă, corabie,	πλυνω - mă spăl,
παρουσια, ἡ - venire,	παρρησια, ἡ - îndrăzneală,
ποτε - când, de când,	πριν - înainte,
προλαμβάνω - grăbesc,	συκη, ἡ - smochin,
τοπος, ὁ - loc,	τυφος, ὁ - orb,
φιλία, ἡ - prietenie,	ὑποστρεφω - mă întorc,
ὑποτασσω - mă supun,	φευγω - fug,
φυλασσω - păzesc,	ψευδομαι - mint, înșel
χωρα, ἡ - regiune.	

1. Traduceți în limba română:

1. οἱ τυφλοι ἤκουσαν την φωνην του Ἰησους και ὁ κυριος ἔθεραπευσε τους ὀφθαλμους αὐτων.
2. ὅτε οἱ μαθηται οὐκ ἐξεβαλον τα δαιμονια, ὁ κυριος εἰσηγαγεν τους μαθητας εἰς την ἔρημον.
3. Ἰησους ἦλθε ἐκ του ἱερου και εἰσεπορευθη εἰς την οἰκίαν του Πητρος.
4. συνηγαγετε τους δουλους και ἀνεγνωτε το βιβλιον.
5. οἱ νεανιαι ἔφαγον ἄρτον και καρπους ἐν τη οἰκίᾳ της

νυμφης.

6. είδομεν τον τοπον όπου ο Μεσσιας άπεθανε.

7. οί άνθρωποι έσχον παρρησιαν και έκηρυξαν το εὐαγγελιον εν τῷ ιερῷ.

8. οί μαθηται του κυριου έδοξασαν τον Θεον και τον υιον αυτου 'Ιησουν Χριστον.

9. παλιν ο 'Ιησους και οί άποστολοι έπορευθησαν παρα την θαλασσαν της Γαλιλαιας.

10. 'Ιησους υπεστρεψε εκ 'Ιερουσαλημ συν τοις άποστολοις και είσεπορευθη παλιν εις την Γαλιλαιαν.

2. Traduceți în limba greacă:

1. Isus le-a spus încă odată: adevărat, adevărat vă spun că Eu sunt viața.

2. Voi mergeți pe drumul rău, dar acum ați crezut în Domnul.

3. Leproșii au mers în oraș pentru că apostolii predicau cu îndrăzneală.

4. În ceasul acela noi am cunoscut că Isus este Fiul lui Dumnezeu.

5. Când omul lui Dumnezeu a despărțit marea, poporul a intrat în țara făgăduințelor.

6. Când templul a fost curățit, Isus a predicat acolo împotriva ipocriților.

7. Fiii lui Zebedei s-au sfătuit și s-au întors spre Isus.

8. Am văzut, am scris și am predicat așa cum am auzit.

1. Exemple de tradus și analizat.

1. Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ λεγὼν, ἐπὶ τῆς Μωϋσεως καθεδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι. Mat. 23.1-2.
2. Οὐ μόνον δε, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ δια τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δι' οὗ νυν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν. (Rom. 5.4)
3. Πιστεῖ καὶ περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαακ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. (Ἐνρεῖ 11.20)
4. οἱ δὲ δια πιστεως κατηγονισαντο βασιλειας, εἰργασαντο δικαιοσυνην, ἐπετυχον ἐπαγγελιων, ἐφραξαν στοματα λεοντων, ἐσβεσαν δυναμιν πυρος, ἐφυγον στοματα μακαιρης, ἐδυναμωθησαν ἀπο ἀσθενειας, ἐγενηθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολεμῷ, παρεμβολας ἐκλιναν ἀλλοτριων, ἐλαβον γυναικες ἐξ ἀναστασεως τοὺς νεκροὺς αὐτων. (Ἐνρεῖ 11.33-35a).

